

ועדות קבלה למעונות יום המוכרים על ידי משרד הכלכלה

אסנת פיכטלברג-ברמץ, חוקרת במינהל מחקר וכלכלה ומרכזת תחום נשים ומעונות יום

רקע

נתוני רקע על האצנות והמשפחתונים המוכרים¹

- ✓ סה"כ היו במעונות ובמשפחתונים למעלה מ- 100 אלף ילדים, מתוכם כ- 84 אלף ילדים לאימהות עובדות וכ- 16.5 אלף ילדים בסיכון.
- ✓ כ- 85 אלף ילדים התחנכו במעונות וכ- 16 אלף ילדים התחנכו במשפחתונים.
- ✓ כ- 20% מכלל הילדים בגילאי 3 חודשים עד 3.5 שנים התחנכו במעונות ובמשפחתונים המוכרים.
- ✓ קיים הבדל ניכר בשיעור הילדים שהתחנכו במסגרות מוכרות לפי לאום – 23.9% מהילדים ברשויות מקומיות יהודיות בהשוואה ל- 10.6% מהילדים ברשויות מקומיות ערביות.
- ✓ שיעור הילדים הערבים המתחנכים במעונות נמוך ביחס לשיעור הילדים היהודים – 21.6% מהילדים המתגוררים ברשויות מקומיות יהודיות משולבים במעונות בהשוואה ל- 3.4% מהילדים המתגוררים ברשויות מקומיות ערביות.
- ✓ קיימים הבדלים בשיעור הילדים המטופלים במעונות ובמשפחתונים לפי מחוזות: השיעור הגבוה ביותר נמצא באזור יהודה ושומרון – 30.7% מהילדים, ואחריו מחוז הדרום בו 23.5% מהילדים מתחנכים במעונות ובמשפחתונים. השיעור הנמוך ביותר נמצא במחוז ירושלים בו 13.2%² מהילדים מתחנכים במעונות ובמשפחתונים.
- ✓ קיימים הבדלים בשיעור הילדים המטופלים במעונות ובמשפחתונים לפי אשכול סוציו-אקונומי: השיעור הגבוה ביותר נמצא באשכול 5 – 29.2% מהילדים, ובאשכול 2 – 25% מהילדים. השיעור הנמוך ביותר נמצא באשכול 10 – 8% מהילדים ובאשכול 1 – 14% מהילדים.

1 מעונות ומשפחתונים מוכרים הם מסגרות לטיפול בילדים אשר קיבלו סמל מהמשרד, לאחר שהוכיחו עמידה בדרישות שונות שקבע המשרד, ואשר הילדים המטופלים בהם זכאים לסבסוד ממשלתי של שכר הלימוד, בהתאם למבחנים שקבע המשרד. הנתונים להלן הם מתוך 'מיפוי מסגרות טיפול מוכרות לילדים בפריסה גיאוגרפית', אוגדן לוחות, מנהל מחקר וכלכלה, 2013.

² מספר הילדים בגילאי 3 ח' עד 3.5 שנים כולל את הילדים ממזרח ירושלים. נראה שהשיעור הנמוך במיוחד של ילדים המשולבים במעונות ובמשפחתונים המוכרים במחוז ירושלים נובע מקבוצת אוכלוסייה זו.

✓ קיימים הבדלים משמעותיים בשיעור הילדים המטופלים במעונות ובמשפחתונים המוכרים מתוך סה"כ הילדים בגילאי 3 חודשים עד 3.5 שנים לפי נפות: בנפת צפון-צפת שיעור זה מגיע ל- 39.2% בהשוואה ל- 11.6% בנפת צפון-נצרת. ההבדלים מתחדדים כאשר בוחנים שיעור זה בנפות לפי לאום: ברשויות יהודיות בנפת צפון-גולן שיעור הילדים במעונות ובמשפחתונים המוכרים עומד על 44.4% בהשוואה לשיעור של 6.6% ברשויות ערביות בנפה זו.

תיאור תהליך ההרשמה לצפונות

בחודשי האביב מתבצע תהליך ההרשמה למעונות ולמשפחתונים (בשנת 2013 לדוגמה הרשמה התקיימה בין התאריכים 1.5.2013 – 21.5.2013). הורים מתבקשים למלא טופס יעודי ולצרף שורה של מסמכים.

בשלב הראשון, ההרשמה למעונות מתבצעת במעונות היום עצמם, והרשמה למשפחתונים מתבצעת אצל רכזות המשפחתונים. ולפיכך טפסי ההרשמה שמלאו ההורים נמצאים בכל מעון ומעון, ואינם מוזנים לקובץ אלקטרוני.

בשלב שני, כל ההורים שילדיהם התקבלו למעונות ולמשפחתונים נדרשים למלא גם שאלון הרשמה של משרד הכלכלה לצורך רישום ילדיהם. גם הורים המוותרים על זכאותם לתמיכה נדרשים למלא שאלון זה. הגשת בקשה לרישום ילד למעון יום או משפחתון מתבצעת באמצעות אתר האינטרנט של המשרד או לחילופין ניתן לקבל ערכת הרשמה ממנהלת מעון היום או רכזת המשפחתונים, למלא את הטפסים ולשלוח אותם בדאר רשום. לרשות ההורים עומד מוקד טלפוני המסייע בתהליכי הרישום, ובתהליכי הגשת בקשות לקבלת תמיכה בשכר הלימוד.

הארגונים והרשויות המקומיות המפעילות את המעונות והמשפחתונים רשאים לגבות דמי רישום שלא יעלו על 130 ₪. דמי הרישום מוחזרים להורים אם הילד לא מתקבל למעון/משפחתון. דמי הרישום לא מוחזרים להורים המבטלים את הרישום ביוזמתם.

כאשר מספר הנרשמים למעון גבוה ממספר המקומות (מכונה באגף מעונות יום ומשפחתונים תפוסה מאושרת) במעון, מתקיימת ועדת קבלה אשר דנה ומחליטה מי מהילדים יתקבל למעון.

ועדת הקבלה ממונה על ידי מנהל הארגון. חברי הועדה הם נציגי הארגון המפעיל, מנהלת המעון, נציג הלשכה לשירותים חברתיים בישוב ונציג משרד הכלכלה אשר משמש כמשקיף על עבודת הועדה.

סדרי הקדימות לקבלת ילדים למעון הינם כדלקמן:

1. ילדים בגילאים שנבעו לאותה כיתה בהתאם להנחיות הגילאים של האגף למעונות יום.
2. ילדים ממשיכים (ילד ממשיך הוא ילד ביל הרישום, אשר במועד קיומה של ועדת הקבלה שוהה בפועל במעון ונרשם לשנת הלימודים הבאה באותו מעון).
3. ילדים בסיכון המופנים על ידי המחלקות לשירותים חברתיים על פי חוק פעוטות בסיכון התש"ס-2000.
4. ילדים להורים יחידים³.
5. אחים לילדים ממשיכים במעון⁴.

³ הורים יחידים לפי ההגדרה בחוק משפחות חד-הוריות, התשנ"ב-1992, ובלבד כי ההורה משתייך לאוכלוסיית היעד בהתאם למבחני התמיכה, ואשר ההכנסה לנפש במשפחה אינה עולה על 5,000 ₪.

6. הארגון רשאי לקבוע עד 10% מהתפוסה המאושרת בכל כיתת מעון, שלגביו מתקיימת ועדת קבלה.
7. ילדי אימהות העובדות בהיקף שלא יפחת מ- 36 ש"ש.
8. ילדי אימהות העובדות בהיקף שלא יפחת מ- 30 ש"ש.
9. ילדי אימהות לומדות (לא כולל לימודים לתואר שני), אימהות שהן עולות חדשות, אימהות שהן תושבות חוזרות ואימהות שאינן עובדות אך זכאיות לדמי אבטלה.
10. ילדי אימהות העובדות בהיקף של 24- 29 ש"ש ואימהות הלומדות לתאר שני מוכר.
11. לגבי אימהות עובדות מקרב האוכלוסייה הערבית – תנתן עדיפות גם לאם שהיקף משרתה נמוך מ- 36 ש"ש אך עומד על לפחות 24 ש"ש.
12. הקדימות על פי התבחינים שפורטו לעיל ניתנת גם בהתחשב ברמת ההכנסה לנפש במשפחה, תוך מתן עדיפות לבעלי רמת הכנסה לנפש נמוכה יותר.

נציג האגף למעונות יום ומשפחתונים משמש כאמור כמשקיף בוועדה. בוועדה ממולאים טפסים המרכזים את המידע על תהליך ההרשמה לכיתות המעון – מספר הילדים הממשיכים בכל כיתה, מספר הילדים החדשים שנרשמו לכיתה, ומידע על החלטות הוועדה – מי מהנרשמים החדשים התקבל ומי נדחה. לגבי כל מועמד ישנם נתוני זיהוי בסיסיים ופרטים על תעסוקת האם והאב (העיסוק או מקום העבודה, מספר שעות עבודה שבועיות וההכנסה).

איסוף, עיבוד וניתוח הנתונים מוועדות הקבלה יוכל לשפוך אור על עודפי הביקוש למעונות ולמשפחתונים מוכרים, ולסייע בפיתוח מודל תומך החלטות לגבי בניית מעונות יום והפריסה הג'יג הנדרשת. אולם יש לציין שגם לאחר שינתחו נתוני ועדות הקבלה, יחסר מידע על מקומות בהם לא קיימים כלל מעונות יום או משפחתונים מוכרים, אך יש בהם בקוש פוטנציאלי. בנוסף לכך סביר להניח כי הביקוש מותאם ומווסת לפי ההיצע, לפיכך יתכן כי אילו היה מספר גדול יותר של מקומות במעונות ובמשפחתונים המוכרים גם הביקוש של ההורים למסגרות אלה היה גדל.

מטרות המחקר

1. הצגת נתונים מספריים על עודפי הביקוש למעונות המוכרים ברמה ארצית, מחוזית ויישובית וכן לפי מגזרי אוכלוסייה.
2. בניית נתונים משלימים למיפוי הג'יג שבוצע בעבר⁵ והצגת הביקוש למעונות על פי החתכים השונים הנכללים באוגדן הלוחות.
3. חישוב הסיכוי של ילד שנרשם למעון להתקבל למעון אליו נרשם בפרט, ולהתקבל למעון מוכר בכלל.
4. השוואה בין המאפיינים הסוציו-אקונומיים של המתקבלים והנדחים.
5. שלב ב' – בדיקת המצאות הנרשמים בקובץ הילדים (מתקבלים ונדחים) במעונות של שנה"ל תשע"ב (2011/12).
6. שלב ג' – ביצוע סקר טלפוני בקרב הורי הילדים שנדחו (לדוגמא – איסוף נתוני הנדחים במאי 2015 וביצוע הסקר באוקטובר 2015. בקובץ לא קיים מספר טלפון – יש לבדוק האם ניתן יהיה להוסיף נתון זה לטפסים של וועדות הקבלה).

⁴ בתנאי שהוריהם ממשיכים להשתייך לאוכלוסיית היעד בהתאם למבחני התמיכה.

⁵ מיפוי מסגרות טיפול מוכרות לילדים בפריסה גיאוגרפית, אוגדן לוחות, מנהל מחקר וכלכלה, 2013.

אוכלוסיית היעד

ילדים שנרשמו למעונות בהם התקיימה ועדת קבלה על פי הרישומים שנאספו מועדות הקבלה. בקבצים הקיימים נמצאו 7,955 ילדים שנרשמו למעונות בהם התקיימה ועדת קבלה.

מתודולוגיה

א. בוועדות הקבלה נרשמים נתונים על כל ילד שנרשם בטופס מתאים, וכן ממולא טופס כללי על המעון. כל הטפסים שנאספו על ידי כל מחוז בוועדות הקבלה שהתקיימו במאי 2011 הועברו למנהל מחקר וכלכלה.

ב. מנהל מחקר וכלכלה הקליד את הנתונים מוועדות הקבלה לקבצים ממוחשבים כדלקמן:
קובץ פרטי כיתה (gan1) – נבנה על בסיס הטופס המרכזי 'אישור מפקח האגף (משקיף בוועדה)'. בטופס זה מרוכזים הנתונים על כיתות המעון – מספר הנרשמים, הממשיכים, המתקבלים והנדחים.
קובץ ממשיכים – נבנה על בסיס הנתונים שנרשמו בטופס ילדים ממשיכים.
קובץ מועמדים – נבנה על בסיס טופס ריכוז ילדים מועמדים למעון יום. בקובץ זה נכללים נתונים על כל ילד וכן נרשם האם הילד התקבל למעון או נדחה.
פרוט השדות הנכללים בכל קובץ מוצג בנספח.
ג. יבוצעו בדיקות לוגיות לבדיקת סבירות הנתונים ויבוצעו טיובים בהתאם.

שלבי עבודה

שלבי עבודה שבוצעו:

1. איסוף הטפסים מכל המחוזות
2. הקלדת הטפסים
3. ביצוע בדיקות לוגיות וטיוב הקבצים.

שלבי עבודה מתוכננים לביצוע שלב א' של המחקר:

1. ניתוח הנתונים
2. כתיבת מסמך ברמה ארצית ומחוזית
3. טיוב נוסף של הנתונים ובדיקת האפשרות לכתיבת מסמך ברמת היישוב הבודד
4. שילוב נתונים בין נתוני ועדות הקבלה לבין קבצי הילדים במעונות ובמשפחות נתונים.

לו"ז לסיום העבודה

מסמך ברמה ארצית ומחוזית - רבעון 3, 2014.

מסמך ברמת היישוב הבודד – TBD (לאחר בדיקת ייתכנות).

שילוב נתונים בין נתוני ועדות הקבלה לבין קבצי הילדים במעונות ובמשפחות נתונים - TBD (לאחר בדיקת ייתכנות).

נספח - רשימת הקבצים והשדות

1. **קובץ של פרטי כיתה (gan1)**

שדות מהקובץ המקורי – מחוז, תאריך וועדה, שם ארגון, סמל מעון, כתובת, שם ישוב, סמל ישוב, שם מנהלת, טלפון, חברי וועדה, שם מעון, כיתה, גיל, תפוסה מאושרת על ידי המשרד, מספר הנרשמים, מספר הממשיכים, מספר המתקבלים, מספר הלא מתקבלים, הערות.

שדות מחושבים – מועמדים לפי רשימת הילדים, כפולים להשמטה, סה"כ מתקבלים מטויב, סה"כ נדחים מטויב.

2. **קובץ ממשיכים** - בקובץ קיימים השדות הבאים :

שדות מהקובץ המקורי – מחוז, סמל מעון, גיל, כיתה, מספר(?), שם הילד, תאריך לידה, תעודת זהות, הערות.

3. **קובץ מועמדים**

בקובץ קיימים השדות הבאים :

	סוג טופס מועמדים
	מחוז
	סמל גן
	גילאים
	מספר כיתה
	מספר (?)
משפחה	שם הילד
פרטי	
	ת.ז. של הילד
	תאריך לידה
שם	פרטים על האם
מקום עבודה	
מס' ש"ש	
הכנסה ברוטו	פרטים על האב
מקום עבודה	
מס' ש"ש	
הכנסה ברוטו	
	דרגת מס
קריטריון 1	הכנסה לנפש
עד גיל 18	ילדים במשפחה
קריטריון 2	ילדי רווחה
	הערות
קריטריון 3	חד הורית

	הערות
קריטריון 4	אח ממשיד במעון
	הערות
קריטריון 5	ילדי עולים
	הערות
קריטריון 6	ילדים לפי צרכי הארגון
	הערות
קריטריון 7	אמא עובדת מ-40 ש"ש ומעלה
הערות	הערות
קריטריון 8	אמא עובדת 30-39 ש"ש
הערות	הערות
קריטריון 9	אמא עובדת 24-29 ש"ש
הערות	הערות
סעיף זכאות	ילדי רווחה
גילאי 5-18	ילדים
עד 5	
התקבל	החלטה
לא התקבל	
הערות	